AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search
http://ageconsearch.umn.edu
aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

PROCEEDINGS BOOK

ECONAGRO

3rd

INTERNATIONAL CONFERENCE ON

FOOD and AGRICULTURAL ECONOMICS

25-26th April 2019

Alanya, TURKEY

ISBN: 978-605-81058-1-2

Harun Uçak (Ed.)

Alanya Alaaddin Keykubat University

3rd

INTERNATIONAL CONFERENCE ON
FOOD AND AGRICULTURAL ECONOMICS

PROCEEDINGS BOOK

(Full Texts-Abstracts-Posters)

25 -26th April 2019
Alanya Alaaddin Keykubat University, Turkey

ISBN
978-605-81058-1-2

SOCIO-ECONOMIC ANALYSIS OF BREEDERS, BREEDERS' ASSOCIATIONS AND MEMBER RELATIONS, A CASE STUDY OF SIVAS

Murat Demirbük
United Nations Development Programme, Göksu Taşeli Watershed Development Project, Turkey
E-mail: mdemirbuk@ hotmail.com

Nuray Kızılaslan
Gaziosmanpaşa University, Faculty of Agriculture, Department of Agricultural Economics, Turkey

Abstract

Farmers' organization is an important tool for individual farmers to compete with big companies in agricultural sector and adapt changing market conditions. Small and medium size farmers have to organize to survive and improve income. Especially in developing countries, organization level is below the desired. The purpose of this research is to identify breeders' socio-economic status, their problem and relations with associations and association performance to fulfill their tasks within legal frame. The scope of the work was constituted of 3 Breeders Association members organized in the Sivas province of Turkey. These were Cattle, Sheep and Goat Breeders' Association and Associations of Beekeepers. A survey was conducted with 369 breeders to collect primary data. 94 cattle breeders, 168 sheep and goat breeders and 107 beekeepers. Non parametric tests usedto analyze the data, namely Chi square, Kruskal-Wallis and Mann-Whitney U tests. It was determined that member of different associations differed statistically in terms of income, marketing, participation in general assemblies, training and basic information sources, convincing factor to become member. However there was no difference in terms of taking part in management board and the idea of investing among members.It was found that 27.5% of the respondents did not know their associates' task and responsibilities.Government, unions and farmers must work jointly and each side take some actions for more effective farmer organization. It can be suggested that the associations have to do much more serious and intensive work on the subject of providing input, agricultural extension and especially the marketing organizations for their members. All activities and programs have to be designed by the associations according to member's availability, their workload and daily and seasonal agricultural calendar.
Keywords: Breeders' Association, Farmer, Member, Organization.

Özet

Çiftçi örgütlenmesi, bireysel çiftçilerin tarım sektöründeki büyük firmalarla rekabet edebilmeleri ve değişen pazar koşullarına uyum sağlayabilmeleri için önemli bir araçtır. Küçük ve orta ölçekli çiftçiler varlıklarını sürdürebilmek ve gelirlerini artırabilmek için örgütlenmek zorundadırlar. Özellikle kalkınmakta olan ülkelerde örgütlenme düzeyi istenilen seviyenin altındadır. Bu araştırmanın amacı yetiştiricilerin sosyo-ekonomik durumlarını, problemlerini, birlikleri ile olan ilişkilerini ve birliklerin görev yasal çerçeve içerisindeki görevlerini yerine getirme durumlarını belirlemektedir. Çalışmanın kapsamını Sivas ilinde örgütlü bulunan üç yetiştirici birliği üyeleri oluşturmaktadır. Bu birlikler sırasıyla; Damızlık Sığır, Damızlık Koyun Keçi ve Arı yetiştiricileri birlikleridir. 94 sığır yetiştiricisi, 168 koyun ve keçi yetiştiricisi, 107 si arı yetiştiricisi olmak üzere toplam 369 yetiştirici ile anket yapılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde parametrik olmayan Ki-kare, Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır. Farklı birliklerin üyelerinin gelir, pazarlama, genel kurullara katılım, eğitim ve bilgi kaynakları ile üyelik aşamasında ikna edici faktörler açısından istatistiksel olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna karşın yönetim kurullarında görev alma ve ilave yatırım yapma konusunda herhangi bir farklılık gözlemlenmemiştir. Anketi yanıtlayanların %27,5'i üye oldukları birliklerin görev ve sorumluluklarını bilmediklerini beyan etmişlerdir. Kamunun, birliklerin ve

çiftçilerin daha etkin bir çiftçi örgütlenmesiiçin birlikte çalışmaları gerekmektedir. Birliklerin girdi temini, tarımsal yayım ve pazarlama konularında daha ciddi ve yoğun bir mesai harcamaları gerekmektedir. Birlikler yapacakları tüm aktiviteleri ve programları üyelerinin uygun olduğu zamanlarda, iş yüklerine göre ve günlük ve mevsimsel tarım takvimine göre düzenlemelidirler.
Anahtar Kelimeler: Yetiştirici Birliği, Çiftçi, Üye, Örgütlenme

1.Giriş

Çiftçi örgütlenmesi, bireysel çiftçilerin tarım sektöründeki büyük firmalarla rekabet edebilmeleri ve değişen pazar koşullarına uyum sağlayabilmeleri için önemli bir araçtır. Küçük ve orta ölçekli çiftçiler varlıklarını sürdürebilmek ve gelirlerini artırabilmek için örgütlenmek zorundadırlar. Özellikle kalkınmakta olan ülkelerde örgütlenme düzeyi istenilen seviyenin altındadır.Her düzeyde önem atfedilmesine rağmen üretici örgütlenmesi konusunda Türkiye'deistenilen seviyeye ulaşılamamıştır.Üreticilerin mevcut örgütlere katılımı veya ihtiyaçları doğrultusunda yeni örgütlenmeleroluşturmaları çeşitli nedenlerle istenilen hızda ilerlememekte ve çeşitli faktörlertarafından etkilenmektedir. Bu faktörlerin bir kısmı yasal düzenlemelerden kaynaklanırken önemli bir bölümü de mevcut örgütlerin görev ve sorumluluğunu yerine getirmemesi, üyelerin bu örgütler üzerinde etkin olamaması gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır.

Üreticilerin etkili bir biçimde örgütlenmesi tarımsal üretimi arttırmanın, kaliteli ürün elde etmenin ve tarım ile uğraşanların yaşam düzeylerini yükseltmenin en önemli yollarından biridir. Gelişmiş ülkelere bakıldığında, tarımsal kalkınmanın gerçekleştiği ve üretici örgütlerinin de güçlü bir şekilde var olduğu görülmektedir. Tarımpolitikalarının oluşturulması, uygulama koşullarının belirlenmesi ve böylece politikmekanizmaları etkileyebilmek, pazarda etkin olabilmek, çağdaş üretim yöntemlerinikullanıp verimliliği arttırarak kırsal alan kalkınmasını gerçekleştirmek ancak örgütlenmeden gelen güçle olasıdır (İnan ve ark., 2000).

Gelişmiş ülkelerdeki etkin çiftçi örgütleri demokratik birer baskı unsurları olarak çiftçilerin seslerinin duyurulması ve üretim etkinliğini artırmak için eğitim ve yayım faaliyetlerinde de bulunmaktadırlar. Kalkınmakta olan ülkelerde ise örgütlenmenin ya hiç oluşmadığı ya da etkin olmadığı, teorik olarak çiftçi kuruluşları olmakla birlikte, daha çok devlet kuruluşları gibi çalıştıkları görülmektedir. Ancak özellikle kalkınmakta olan ülkelerde çiftçi örgütlerinin kurulması ve etkin hale getirilmesi büyük önem taşımaktadır (Çetin, 2013).

Bir üretici örgütlenmesi, işlevlerine ve amaçlarına dayanılarak tanımlanır. Önemli olan tarım üreticilerinin kendi inisiyatiflerine dayanılarak kurulmuş olmaları ve öncelikle üretim ve satışları pazar ihtiyaçlarına uyarlayarak üye çiftliklerin ekonomik etkinliklerinin geliştirilmesi amacını taşımalarıdır. Bu nedenle üretici örgütlenmesi terimi herhangi bir yasal formu işaret etmemekle birlikte ana amacı üye üreticilerin ürünlerine pazarda yer açmak olan organizasyonu tarif ettiği söylenebilir. Literatürde ekonomik ve teknik anlamda hizmet sağlayan üretici örgütleri farklı adlarla anılmaktadır. Tüm bu farklı organizasyonların ortak paydası üyelerinin refah düzeyini artırmaktır. İlave olarak üyelerin sahip olduğu üretici örgütleri, kendilerine özgü fayda sağlayacak şekilde üyeler tarafından kurulur, denetlenir ve yönetilir (Falkowski ve Ciaian, 2016).

Bu çalışma yetiştirici birlikleri ile ilgili yasaya dayanarak Sivas ilinde örgütlenmiş, Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği (DSYB), Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği (DKKYB) ve Arı Yetiştiricileri Birliği (AYB) temel alınarak yapılmıştır.Bu çalışma, yetiştiricilerin sosyo ekonomik durumlarının, yetiştirici birlikleri ile üyeler arasındaki ilişkilerinin analizi ile mevcut durumun ortay konulması sonucu daha etkin bir örgütlenme için yapılabilecekler konusunda öneriler geliştirmek amacıyla yapılmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

Çalışmanın ana verileri Sivas'ta örgütlübulunan yetiştirici birliklerinin üyelerinden yüz yüze anket yolu ile elde edilen bilgilerden oluşmaktadır. Örneklem sayısının tespitinde, ana kütleninvaryansı ve ana kütledeki birim sayısı bilindiği için;

$n = \frac{N*(Z\alpha/2)^2*\sigma^2}{(N-1)d^2+\left(\frac{Z\alpha}{2}\right)^2*\sigma^2}$ Formülü kullanılmıştır (Yamane, 2006).

Yapılanhesaplama sonucu örneklem hacmi, Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği için 94,Koyun-Keçi yetiştiricileri birliği için 168 ve Arı Yetiştiricileri Birliği için ise 107olarak bulunmuştur.

Ana kütlenin dağılımının bilinmediği veya normal dağılım koşulunun yerinegelmediği durumlarda parametrik olmayan hipotez testi yöntemleri kullanılmaktadır.Parametrik olmayan testler çok fazla koşul gerektirmediği için kullanım alanlarıoldukça geniştir (Göktolga, 2015).

Verilerin normal dağılıma sahip olup olmadıklarınıgörebilmek için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri kullanılmıştır.Verilerin normal dağılımgöstermediği tespit edildikten sonra parametrik olmayan testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Khi kare, Kruskal-Wallis ve Mann-Whitney U testlerikullanılarak veriler analiz edilmiştir.

3. Bulgular ve Tartışma

Yetiştiricilerin %66'sı ilköğretim mezunu olarak görülmektedir. Hiç eğitimi olmayanların oranı %3.5'tir, üniversite mezunlarının oranı ise %6.5'tir.

Bilginturan ve Ayhan'ın (2009), Burdur İlinde yaptıkları çalışmada, koyun yetiştiricilerinin % 90,3'ünün ilkokul, % 7.7'sinin lise, % 0.5'inin yüksekokul mezunu olduğu görülürken %1.5'inin ise okuryazar olmadığı görülmektedir. Eğitimi olmayanların oranı Sivas'taki çalışmada daha yüksek bulunmuş buna karşın lise ve yüksekokul mezunu olan koyun yetiştiricilerinin oranı da Sivas'ta yüksek çıkmıştır.

Ege ve Orta Anadolu Bölgesindeki Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliklerine bağlı süt sığırcılık işletmelerine yönelik yapılan çalışmada işletme sahiplerinin % 0.9'unun okuma yazma bilmediği % 11.4'ünün okuryazar, % 63'ünün ilköğretim, % 20.9'unun lise, %1.6'sının da lisans düzeyinde mezun olduğu tespit edilmiştir (Murat, 2011). Edirne'de yapılan çalışmada, işletme sahiplerinin % 75.4'ü ilkokul mezunu, %21.1'i ortaokul mezunu, %3.5'i lise mezunu olup yüksekokul mezunu bulunmadığı belirlenmiştir (Önal ve Özder, 2008). Samsun'da yapılan çalışmada, üretici örgütüne üye olanlardan, eğitim durumu okuryazar olmayan, ilkokul ve ortaokul mezunlarının toplamı %91.3'ü bulmaktadır (Aydoğan ve Yulafçı, 2014). Uşak ilinde tarımsal üretici örgütleri üyelerine yönelik yapılan çalışmada ise ilköğretim mezunu %55.3, orta öğretim mezunu %38.3 ve yükseköğretim mezunu %6.4'tür (Sağlam, 2013). Edirne DSYB üyeleri ile ilgili yapılan çalışmada işletme sahiplerinin %70'i lise, %19'u ortaokul, %7'si ilkokul ve %4'ü yüksekokul mezunudur (Karaturhan ve ark., 2014).

Yetiştiricilerin yaş gruplarına göre dağılımlarına bakıldığında 40-60 yaş arası grup %60'a yakın bir oranı oluşturmaktadır. Çalışma bölgesindeki yetiştiricilerin yaş ortalaması 49.3 olarak bulunmuştur.

Samsun'da yapılan çalışmada üreticilerin ortalama yaşları 51.5 olarak tespit edilmiştir (Aydoğan ve Yulafçı, 2014). Van'da yapılan bir çalışmada tarımsal üretici örgütüne üye olan üreticilerin % 12.2'sinin 22-30, % 15.3'ünün 31-40, % 37.8'inin 40-50 ve % 34.7'sinin 51 ve üzeri yaş grubunda oldukları belirlenmiştir (Terin ve Ateş, 2010). Sivas'ta 50 yaş üzeri yetiştiricilerin oranı %51 olarak bulunmuştur.

Yine Uşak'ta yapılan çalışmada 20-30 yaş grubunda %11.9, 31-40 yaş grubunda %26.1, 41-50 yaş grubunda %31.1, 51-60 yaş grubunda %20.8 ve 61 yaş ve üzeri yaş grubunda oran ise %10 dur. Uşak'ta 30 ile 50 yaş arası grup % 57.2 iken Sivas'ta %44.1'dir (Sağlam, 2013).

Yetiştiricilerin yaklaşık %5'i sosyal güvenlikten mahrumdur. Sosyal güvenliği olmayanların çok büyük bir çoğunluğu (%78.9) DKKYB üyesidir. Emekli sandığına bağlı olanların ise %77.1'i AYB üyesidir. Yetiştiricilerin yarısından fazlası (%54.5) Bağ-Kurludur. SSK ve Emekli sandığına kayıtlı olduğunu belirten %40'ın üzerindeki yetiştiricinin başka bir gelir kaynağına sahip olduğu söylenebilir. Arıcılık faaliyetinin kamu çalışanları tarafından da yapılabilecek ek bir faaliyettir. Bu nedenle AYB üyelerinin emekli sandığı üyelik oranları diğer faaliyet alanlarındaki yetiştiricilere göre daha yüksek çıkmaktadır.

Gelir açısından bakıldığında, DKKYB üyelerinin düzeltilmiş ortalama geliri diğer birlik üyelerinden yüksektir. En düşük gelir ise AYB üyelerine aittir. AYB üyelerinin önemli bir kısmı arıcılık faaliyetini ek gelir getirici bir faaliyet olarak ve birincil işlerini aksatmamaya çalışarak yapmaktadır.

Farklı birliklerin üyeleri arasında faaliyet gelirleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Farklılığın kaynağını tespit edebilmek için ikili gruplar halinde birliklere Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Tüm gruplar açısından istatistiksel olarak bir fark vardır ancak en büyük fark DKKYB ile AYB üyeleri arasındadır.

Yetiştiricilerin mesleki deneyim durumları ve 49.3 olan yaş ortalamaları birlikte değerlendirildiğinde son yıllarda çalışma kapsamına giren yetiştiricilik faaliyetlerine gençlerin ilgi göstermediği söylenebilir. 5 yıldan daha az mesleki deneyimi olanların oranı %7.6'dır. Samsun'da yapılan çalışmada tarımsal üretici örgütüne üye olan üreticilerin ortalama tarımsal deneyimi 22.6 yıl bulunmuştur (Aydoğan ve Yulafçı, 2014). Van'da ise üreticilerin %71.2'sinin 21 yıl ve üzeri deneyime sahip olduğu ve ortalama deneyim süresinin 30 yıl olduğu saptanmıştır (Terin ve Ateş, 2010).

Birlik aracılığı ile ürünlerini pazarlayanların %77.5'i DSYB üyeleridir. Bu oran DKKYB' inde %17.5, AYB de ise sadece %5'tir.DSYB'nin araştırma bölgesinde bir süt toplama organizasyonunun olması ürünlerin birlik aracılığı ile pazarlanması üzerinde oldukça etkilidir denebilir. Ancak AYB üyelerinin %92.5'i, DSYB üyelerinin %62.8'i ve DKKYB üyelerinin ise %60.7'si ürünlerini kendi olanakları ile pazarladığını bildirmiştir. Pazarlama ile ilgili durum Tablo1'de verilmiştir.

Tablo 1. Yetiştiricilerin Ürünleri Pazarlama Durumu

Ürün Pazarlama Durumu		Yetiştirici Birlikleri			TOPLAM
		DSYB	DKKYB	AYB	
Birlik aracılığı ile	Sayı	31	7	2	40
	Grup içindeki %	77.5	17.5	5.0	100.0
	Birlik içindeki %	33.0	4.2	1.9	10.8
Kendi olanaklarım ile	Sayı	59	102	99	260
	Grup içindeki %	22.7	39.2	38.1	100.0
	Birlik içindeki %	62.8	60.7	92.5	70.5
Aracılara/Toptancılara	Sayı	4	59	6	69
	Grup içindeki %	5.8	85.5	8.7	100.0
	Birlik içindeki %	4.3	35.1	5.6	18.7
Genel	Sayı	94	168	107	369
	Toplam %	25.5	45.5	29.0	100.0
x^2= 112.311 SD= 4 p =0,000					

Genel olarak birliklerin pazarlama organizasyonları konusunda yetersiz kaldığı söylenebilir. Toplamda yetiştiricilerin %18.7'si ürünlerini aracılara/toptancılara verdiğini belirtmiştir ve bu grubun içerisinde ise DKKYB üyeleri %85.5 gibi yüksek bir orandadır. Samsunda yapılan çalışmada üyesi olduğunuz tarımsal üretici örgütü ürünlerinize pazar bulma çalışması yapıyor mu sorusuna üyelerin % 44.2'si evet, % 55.8'i ise hayır yanıtını vermiştir. Tarımsal örgüte üye olan üreticilere, tarımsal örgütün başarılı olması için neler yapılması gerektiği sorulduğunda üreticilerin büyük bölümü, tarımsal örgütlerin pazarlama ve ucuz girdi sağlama konusunda daha aktif olmasını istediklerini belirtmişlerdir (Aydoğan ve Yulafçı, 2014).

Erzurum'da yapılan bir çalışmada üretici örgütlerine üye olanların %57.14'ü birliklerin etkin bir pazarlama yapmadığını, %28.57'si etkin pazarlama yaptığını belirtirken %14.29'u ise kararsız olduğunu beyan etmiştir. Üyelerin %60.71'i birliklerin ürünlerine katma değer kazandırmadığını dile getirmiştir (Sarı, 2016).Uşak'ta yapılan çalışmada, sadece tüccarlar aracılığıyla ürün pazarlayan üreticiler %53.4'dür. Ürünlerini pazarda sattığını söyleyenlerin oranı ise %11.3'tür. Örgütler aracılığıyla pazarlayan üyelerin oranı %19.7'dir (Sağlam, 2013).

Tablo 2. Yetiştiricilerin Birliklere Üye Olmasında Etkili Faktörler

Etkili Faktör		Yetiştirici Birlikleri			TOPLAM
		DSYB	DKKYB	AYB	
Aile	Sayı	3	7	5	15
	Grup içindeki %	20.0	46.7	33.3	100.0
	Birlik içindeki %	3.2	4.2	4.7	4.1
	Genel %	0.8	1.9	1.4	4.1
Arkadaş	Sayı	18	31	9	58
	Grup içindeki %	31.0	53.4	15.5	100.0
	Birlik içindeki %	19.1	18.5	8.4	15.7
	Genel %	4.9	8.4	2.4	15.7
Birlik Kurucuları	Sayı	16	24	18	58
	Grup içindeki %	27.6	41.4	31.0	100.0
	Birlik içindeki %	17.0	14.3	16.8	15.7
	Genel %	4.3	6.5	4.9	15.7
Danışman	Sayı	11	37	6	54
	Grup içindeki %	20.4	68.5	11.1	100.0
	Birlik içindeki %	11.7	22.0	5.6	14.6
	Genel %	3.0	10.0	1.6	14.6
Destekleme için Yasal zorunluluk	Sayı	26	59	58	143
	Grup içindeki %	18.2	41.3	40.6	100.0
	Birlik içindeki %	27.7	35.1	54.2	38.8
	Genel %	7.0	16.0	15.7	38.8
Diğer	Sayı	20	10	11	41
	Grup içindeki %	48.8	24.4	26.8	100.0
	Birlik içindeki %	21.3	6.0	10.3	11.1
	Genel %	5.4	2.7	3.0	11.1
x^2= 41.581		SD= 10			p =0.000

İstatistiksel olarak, üye olunan örgüt ile pazarlama durumu arasındaki ilişki tüm pazarlama yolları için farklılaşmaktadır. Her birlik üretim şekline, yetiştirme tekniğine göre kendine has bir pazarlama yönteminde yoğunlaşmış görünmektedir.

Toplamda üye olmadan önce birliklerden haberdarım diyenlerin oranı %34.7 haberdar değilim diyenlerin oranı ise % 65.3'tür. Bir başka deyişle birlik üyelerin yarısından fazlası birliklerden ancak üye olma aşamasında haberdar olmuşlardır. Ancak bu oran %72 ile DKKYB üyeleri için oldukça fazladır.DSYB üyelerinin %47.9'u, AYB üyelerinin %33.6, DKKYB üyelerinin ise %28'i üye olmadan önce birlikler ile ilgili bilgi sahibidir. Birlikler ile üye olmadan önce birliklerden haberdar olma durumu üye olunan birlikten bağımsız değildir. Bu bağımlılık halinin DSYB üyelerinin durumundan kaynaklandığı söylenebilir.

Yetiştiricilerin birlikler ile ilgili bilgi kaynaklarına bakıldığında sırasıyla İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerinden bilgi alma konusunda AYB üyeleri %45.7 ile ilk sırada görülmektedir. Bilgi kaynağı danışman olan üyeler açısından ise DKKYB üyeleri %66.2 ile en yüksek dilimi oluşturmaktadır. Yine AYB üyeleri %87.5 ile bilgi kaynağı İnternet/TV olan grup içerisinde çok büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır. Genel toplamda ise yetiştiricilerin bilgi kaynaklarında ilk sırayı %42.3 ile başka bir çiftçi/çevre seçeneği almaktadır, %35 ile il/ilçe müdürlükleri ise ikinci sırada yer almaktadır. Genel toplam içerisinde en düşük payın ise %2.2 ile internet/tv seçeneği olduğu görülmektedir.

Farklı birliklere üye yetiştiricilerin bilgi kaynakları açısından aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.AYB üyelerinin eğitim seviyelerin yüksekliği, kamu kuruluşlarında çalışıyor olmaları internet ile bilgiye erişim oranını bu gurup için artırmaktadır. Bu grup aynı zamanda

diğer yetiştirici gruplarına göre faaliyetin dönemsel olması nedeniyle kurumları ziyaret edecek daha çok vakit bulmaktadırlar.

Üye olma aşamasında ikna edici faktör ile ilgili soruya verilen yanıtlar Çizelge 3.2'de verilmiştir. Birliklerin kurucuları ve yetiştiricinin arkadaş çevresinin etkisi ile üye olanların oranı %15.7 ile eşit görülmektedir. Danışmanların en etkili olduğu birlik DKKYB'dir. Danışmanlar aynı zamanda DKKYB üyeleri için halk elinde ıslah projesinin de yürütücüleri konumunda olduklarından etkili oldukları söylenebilir. Birlik kurucuları ise %41.4 ile DSYB üyeleri üzerinde en çok etkili olan faktördür.

Bakanlık tarafından yetiştiricilere ödenen desteklemelerden yararlanabilmek için üye olduğunu belirtenler %38.8 ile ilk sırayı almaktadır. Samsun ilinde yapılan araştırmada, üreticilerin %59.3 desteklemelerden yararlanmak için bir tarımsal örgüte üye olduklarını belirtmişlerdir (Aydoğan ve Yulafçı, 2014).

Üye olunan birlik ile üye olma aşamasında etkili olan faktörler arasında istatistiksel açıdan %5 anlamlılık düzeyinde bir fark olduğu görülmektedir. DKKYB üyeleri arasında danışman etkisi ile üye olma oranı %68.5 ile oldukça yüksektir. Birliklere üye olma aşamasında etkili faktör konusunda DKKYB'nin diğer birliklerden ayrıldığı söylenebilir. Desteklemelerden yararlanmak için üye olma seçeneği ise AYB üyeleri için fark yaratacak kadar öne çıkmaktadır.

Yetiştiricilerin üye oldukları birliklerin genel kurullarına katılımlarına bakıldığında tamamına katılıyorum diyenlerin %47.1'ini AYB üyelerinin oluşturduğu görülmektedir. Hiçbirine katılmadığını beyan edenlerin içerisinde ise DKKYB üyeleri %42.8 ile ilk sıradadır. Bu yetiştiricilerin önemli bir bölümü yüz yüze anket esnasında aynı zamanda sürü bakıcısı oldukları için genel kurullara katılamadıklarını iletmişlerdir. Genel duruma bakıldığında ise tamamına katılıyorum diyenlerin oranı %18.4, hiçbirine katılmıyorum diyenlerin oranı ise neredeyse %40'tır (39.3).

Samsun'da yapılan çalışmada farklı üretici örgütlerinin genel kurullarına katılım konusunda % 74.4 gibi olumlu bir sonuç çıkmıştır. Uşak'ta yapılan çalışmada ise "Hepsine Katılıyorum" diyenlerin oranı %10,.ile Sivas'taki orandan daha düşüktür. "Çoğuna Katılıyorum" diyenler %11.1 ile yine Sivas'taki orandan (%21.4) çok daha düşüktür. "Hiç Katılmıyorum" diyenlerin oranı ise Uşak'ta %27.5dir. %13.1'lik bir oran ise soruyu yanıtsız bırakmıştır (Sağlam, 2013).

Üye olunan birlik ile üyelerin genel kurullara katılım oranları arasında istatistiksel açıdan %5 anlamlılık düzeyinde bir ilişki olduğunu görülmektedir. AYB üyelerinin %29.9'u genel kurulların tamamına katılırken diğer birlik üyelerinde bu oran sırasıyla %13.7 ve 13.8 ile birbirine oldukça yakındır. AYB üyelerinin diğer birlik üyelerine göre iki kattan daha fazla katılım gösterdikleri görülmektedir. Genel kurulların çoğuna ve çok azına katılıyorum diyenler içerisinde DKKYB üyeleri sırasıyla %50.6 ve %55.8 ile diğer iki birlik üyelerinden oldukça yüksek orandadır.

Yetiştiricilerin birlik yönetimlerinde görev alma durumları Tablo 3.3'de verilmiştir.

Tablo 3. Yetiştiricilerin Birlik Yönetimlerinde Görev Alma Durumu

Yönetimde Görev Alma		**Yetiştirici Birlikleri**			**TOPLAM**
		DSYB	DKKYB	AYB	
Evet	Sayı	15	16	20	51
	Grup içindeki %	29.4	31.4	39.2	100.0
	Birlik içindeki %	16.0	9.5	18.7	13.8
	Genel %	4.1	4.3	5.4	13.8
Hayır	Sayı	79	152	87	318
	Grup içindeki %	24.8	47.8	27.4	100.0
	Birlik içindeki %	84.0	90.5	81.3	86.2
	Genel %	21.4	41.2	23.6	86.2
x^2= 5.096		SD= 2			p =0.078

Üye olunan birliklerin yönetim kurullarında görev alma durumları incelendiğinde yetiştiricilerin %13.8'i görev aldığını ifade ederken %86.2'si görev almadığını belirtmiştir. Görev almayanların içerisinde DKKYB üyeleri %47.8 ile en büyük oranı oluşturmaktadır. Samsundaki araştırmada üyelerin tarımsal örgütün yönetiminde %9.4 oranında görev aldıkları tespit edilmiştir (Aydoğan ve Yulafçı, 2014). Uşak'ta yapılan çalışmada ise araştırma kapsamındaki işletmelerin yönetimlerde görev alma oranı %11.9 olarak bulunmuştur (Sağlam, 2013).

Üye olunan birlik ile yetiştiricilerin birlik yönetim kurullarında görev almaları arasında bir farklılık olmadığı görülmektedir. Tüm birlikler içerisinde yönetim kurullarında görev almayanların oranı %81.3 ile %90.5 arasında değişmektedir ve çok ciddi farklılıklar görülmemektedir.

Birliklerin görev ve sorumluluklarını biliyorum diyenlerin oranı sadece %23.6'dır. Birliklerin görev ve sorumluluklarını bilmeyen veya kısmen bilen yetiştiricilerin oranı ise %76.4'tür. Evet, biliyorum diyenlerin içerisinde DSYB üyeleri %28.7 ile en düşük oranı oluştururken, Hayır diyenlerin içerisinde DKKYB üyeleri % 37.4 ile en yüksek oranı oluşturmaktadır. Üyelerin büyük çoğunluğunun görev ve sorumlulukları tam olarak bilmediği söylenebilir. Yetiştiricilerin önemli bir kısmı Bakanlık desteklemelerinden yaralanmak için zorunlu olarak üye olmakta ve bunun sonucunda görev ve sorumlulukları öğrenmeye ihtiyaç duymamaktadır. Ayrıca yönetim kurullarında görev alma oranlarının düşüklüğü de bu sonucun sebeplerinden biri olarak sayılabilir. Ancak eğitim seviyesi daha yüksek olan yetiştiricilerin üye oldukları birliklerin görev ve sorumlulukları ile ilgili bilgi düzeyi diğer yetiştiricilerden daha yüksek görülmektedir.

Uşakta yapılan çalışmada ise üreticilere üye ya da ortak oldukları tarımsal üretici örgütünün ana sözleşmesini okuyup okumadıkları sorulmuştur. Bu tür örgütleri tanımlayan, çalışma konularını, hak ve yetkilerini belirleyen temel belge ana sözleşme ya da tüzüktür. Üreticilerden sadece % 20.3'lük kısmı ana sözleşmeyi okuduğunu bildirmiştir (Sağlam, 2013).

Üye olunan birlik ile üyelerin birliklerin görev ve yetkilerini bilme durumları arasında bir ilişki olduğunu, farklı birlikler ile üyelerin bilgi durumlarının birbirinden bağımsız olmadığı görülmektedir.

Birliklerin üyelerine yönelik eğitim verme durumlarına bakıldığında AYB üyelerinin eğitim alanlar içerisinde %44.2 ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. DKKYB üyelerinin %75'i, DSYB üyelerinin ise %77.7'si birliklerinden herhangi bir eğitim almadıklarını belirtmiştir.

Tarımsal işletmelerin örgütlenme durumu ve buna etki eden faktörlerin belirlenmesi amacıyla Erzurum'da yapılan çalışmada, tarımsal örgütlere üye olanların %67.85'i birliklerin tarımsal yenilikler hakkında kendilerine bilgilendirme yapmadıklarını ifade etmiştir. Sadece %25'i birliklerin üyelere bilgilendirme yaptığını belirtmiştir. Aynı çalışmada üreticiler %60.71 gibi yüksek bir oranla üye oldukları birliklerin kendilerine yeni politikalar hakkında bilgilendirme yapmadığını beyan etmişlerdir. Yeni politikalar ile ilgili örgütlerden bilgilendirme yapıldığını beyan edenlerin oranı ise %32.14 olmuştur. Konu ile ilgili beyanda bulunmayanlar ise %7.14'tür (Sarı, 2016).

Ki-kare analizi sonucu üye olunan birlik ile üyelerin birliklerden eğitim alma durumları arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Eğitim alanlar içerisinde en yüksek oran AYB üyelerine aittir. Arıcılığın sezonluk bir faaliyet olduğu değerlendirildiğinde AYB üyelerinin arıcılık faaliyetleri açısından ölü sezon olarak nitelendirilecek sezonda birlikler tarafından eğitime tabi tutulabilmeleri için daha fazla zamana sahip oldukları bilinmektedir. Özellikle küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin çok daha fazla zaman gerektirdiği ve yetiştiricilik faaliyetinin tüm yıla yayıldığı düşünüldüğünde hem birliklerin eğitim organizasyonu hem de yetiştiricilerin katılımı açısından kısıtlayıcı bir etkisi olduğunu kabul etmek gerekir.

Birlikleri çok başarılı bulan üyelerin oranı oldukça düşüktür (%0.8). Başarılı bulanların oranı %32.8, başarısız diyenler ise %37.7'dir. Üye oldukları birlikleri başarısız bulanların içerisinde DSYB üyeleri %48.9 ve çok başarısız diyenler içerisinde de %13.8 ile ilk sıradadır. Yetiştiricilerin üye oldukları birliklerin başarı durumlarını değerlendirmeleri arasında bir farklılık olduğu Khi Kare analizi sonucu tespit edilmiştir.

Birliklerini başarılı bulan grup içerisinde DKKYB üyesi yetiştiriciler %49.6 ile ilk sırda yer almaktadır ve diğer iki birlik üyelerinin toplamına yakın bir orandır. Bu sonuç DKKYB'nin Bakanlık desteği ile çalışma bölgesinde yürüttüğü 'Halk Elinde Islah' projesinden kaynaklandığı yüz yüze anket çalışmaları esnasında yetiştiriciler tarafından ifade edilmiştir. Yetiştiriciler çalışma alanında bu proje ile DKKYB'ni özdeşleştirmiş durumdadır. Fikir beyan etmeyen grup içerisinde de DKKYB üyeleri %61.5 ile çok yüksek bir orana sahiptir. Aynı şekilde projede yer alamayanlar ile birlik faaliyetlerine uzak olan yetiştiricilerin yanıtları nedeniyle bu oranın bu kadar yüksek çıktığı söylenebilir. Fikir beyan

etmeyenler içerisinde DSYB üyeleri %6.4 ile diğer birliklere göre çok düşük bir orandadır. DSYB üyelerinin %48.9'u birliklerini başarısız bulduklarını beyan ederek diğer birliklerden ayrılmışlardır. DSYB'den beklenen hizmetlerin, süt toplama ve suni tohumlama gibi, günlük yerine getirilmesi gereken hizmetler olması yetiştirici memnuniyetlerini ciddi şekilde etkilemektedir.

Isparta'da yapılan bir çalışmada, ildeki DSYB üyelerinin %68.22'sinin verilen hizmetlerinden memnun olmadığı için üyelikten istifa ettiğini görülmüştür. Aynı çalışmada üyelerin %59.4'ü beklentilerinin karşılanmadığını, %20.3'ü ise beklentilerinin karşılandığını belirtmiştir (Akkurt ve Köknaroğlu, 2016). Aydoğan ve Yulafçı (2014) tarafından Samsun'da yapılan çalışmada, tarımsal örgüt size göre başarılı mıdır sorusuna evet diyenlerin oranı %51.8 olarak bulunmuştur.

Uşak'ta yapılan çalışmada damızlık yetiştirici birliklerini başarılı ve çok başarılı bulanların oranı %6.6, başarısız ve çok başarısız bulanların oranı ise %25.7'dir (Sağlam, 2013). Üreticilerin tarımsal üretici örgütlerine üye (ortak) olmaktan doğan memnuniyet dereceleri incelendiğinde çok memnunum diyenler %6.9, memnunum diyenler %32.2, kısmen memnunum diyenler %24.4, memnun değilim diyenler %11.4 ve hiç memnun değilim diyenler ise %12.8 oranındadır (Sağlam, 2013).

Edirne'de yapılan çalışmada ise birliğin genel faaliyetleri hakkında üyelerin %63'ü memnuniyet ifade etmiştir (Karaturhan ve ark., 2014). Farklı illerde yapılan çalışmalarda üretici örgütlerinin başarıları ile ilgili olarak üreticilerin çok farklı düşüncelere sahip oldukları görülmektedir (Akkurt ve Köknaroğlu, 2016. Aydoğan ve Yulafçı, 2014. Sağlam, 2013. Karaturhan ve ark., 2014).

Yetiştiricilerin %52.6'sı faaliyet alanları ile ilgili yatırım yapmayı düşündüklerini %37.1'i yatırım yapmayacaklarını, % 10.3'ü ise yatırım konusunda kararsız olduklarını bildirmiştir. Yatırım kararları ile üye olunan birlikler arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir.

Çizelge incelendiğinde eğitimi olmayan üyelerin birlik yönetimlerinin ve gelecek dönemde yapılması planlanan çalışmaların belirlendiği genel kurullara katılım konusunda diğer üyelere göre çok geride kaldıkları görülmektedir. Bu grupta genel kurulların hepsine veya çoğuna katılıyorum diyen hiçbir üyenin bulunmadığı görülmektedir.

Tablo 4. Yetiştiricilerin Eğitim Durumlarına göre Genel Kurullara Katılım Durumu

Eğitim Durumu		Hepsine	Çoğuna	Çok Azına	Hiçbirine	Toplam
Eğitimi Yok	Sayı	0	0	3	10	13
	Grup içindeki %	0.0	0.0	23.1	76.9	100.0
	Katılım durumu %	0.0	0.0	3.9	6.9	3.5
	Genel %	0.0	0.0	0.8	2.7	3.5
İlköğretim	Sayı	43	59	44	98	244
	Grup içindeki %	17.6	24.2	18.0	40.2	100.0
	Katılım durumu %	63.2	74.7	57.1	67.6	66.1
	Genel %	11.7	16.0	11.9	26.6	66.1
Lise	Sayı	17	14	25	32	88
	Grup içindeki %	19.3	15.9	28.4	36.4	100.0
	Katılım durumu %	25.0	17.7	32.5	22.1	23.8
	Genel %	4.6	3.8	6.8	8.7	23.8
Yüksek Öğretim	Sayı	8	6	5	5	24
	Grup içindeki %	33.3	25.0	20.8	20.8	100.0
	Katılım durumu %	11.8	7.6	6.5	3.4	6.5
	Genel %	2.2	1.6	1.4	1.4	6.5

Genel kurulların tamamına katılanların %33.3'üyükseköğretim mezunlarıdır.Hiçbirine katılmıyorum diyenlerin oranının yetiştiricilerin eğitim seviyeleri arttıkça azaldığı görülmektedir (sırasıyla %76.9, 40.2, 36.4, ve 20.8 dir). Eş deyişle, eğitim seviyesinin yüksekliği genel kurullara katılımı olumlu yönde etkilediği söylenebilir.Uşak'ta yapılan çalışmada genel kurullara hiç katılmayanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Genel kurulların hepsine katılanlardan ortaöğretim mezunu üreticilerin oranı diğerlerine göre bir miktar daha fazladır (Sağlam, 2013).

Eğitim durumları ile yetiştiricilerin genel kurullara katılımları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Farklılığın hangi eğitim gruplarından kaynaklandığını görebilmek için yetiştiriciler eğitim durumlarına göre ikişerli olarak Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Yapılan testin sonuçları Çizelge 5'de verilmiştir.Gruplar arasında eğitim seviyesine bağlı farklılık arttıkça genel kurullara katılım oranı eğitimliler lehine değişmektedir.

Gelir durumlarına göre bakıldığında 50.000 TL den aşağı gelir olanların %50'den fazlası genel kurulların hiçbirine katılmadığını belirtmektedir. Toplamda ise yetiştiricilerin %39.3'ü genel kurulların hiçbirine katılmamaktadır.Genel kurulların tamamına katıldığını beyan edenlerin oranı %18.4'tür ve bunun içerisinde en yüksek oranı %47'1 ile 50.000 TL'den az geliri olanlardır.

Ki- kare analizi yetiştiricilerin gelir grubu ile genel kurullara katılım arasında bir ilişki olduğunugöstermektedir. Daha az gelire sahip yetiştiricilerin genel kurullara katılımı daha yoğundur. Yetiştiricilerin gelirleri arttıkça genel kurullara katılım oranlarının düştüğü görülmektedir. Bu yetiştiricilerin işletmeleri daha küçüktür ve büyük işletme sahibi yetiştiricilere göre başka bir gelir kaynağına sahip değildirler. Bu nedenle tek gelir kaynakları olan faaliyetleri ile daha çok ilgili oldukları söylenebilir.Büyük işletme sahiplerinin iş yoğunluğunun fazla olduğu ve yetiştiricilik faaliyetleri dışında uğraşlarının da olduğu çalışma sahasında gözlemlenmiştir.

Tablo 5. Yetiştiricilerin Eğitim Durumları ve Genel Kurullara Katılımları Mann Whitney U Testi

Genel Kurul Katılım	Birlik	N	Sıra Sayıları		Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	P
			Ortalama	Toplam				
Grup 1	Eğitimi yok	13	185,62	2413,00	850,000	30740,000	-2,966	,003
	İlköğretim	24	125,98	30740,00				
Grup 2	Eğitimi yok	13	72,42	941,50	293,500	4209,500	-2,978	,003
	Lise	88	47,84	4209,50				
Grup 3	Eğitimi yok	13	27,35	355,50	47,500	347,500	-3,619	,000
	Yükseköğretim	24	14,48	347,50				
Grup 4	İlköğretim	24	166,56	40641,50	10720,500	14636,500	-,021	,983
	Lise	88	166,32	14636,50				
Grup 5	İlköğretim	24	137,48	33544,00	2202,000	2502,000	-2,094	,036
	Yükseköğretim	24	104,25	2502,00				
Grup 6	Lise	88	59,53	5238,50	789,500	1089,500	-1,962	,050
	Yükseköğretim	24	45,40	1089,50				

Yetiştiricilerin mesleki deneyimlerine göre üye oldukları birliklerin genel kurullarına katılımları karşılaştırılmıştır. sonuçlara bakıldığında, deneyim arttıkça genel kurullara katılımın arttığı aynı zamanda yetiştiricilerin mesleki deneyimi ile genel kurullara katılımları arasında bir farklılık olduğu görülmektedir.Yetiştiricinin genel kurula katılımı mesleki deneyiminden bağımsız değildir. Bu durum en yüksek katılım oranı olan 26 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip yetiştiricilerden kaynaklandığı söylenebilir. Bu yetiştirici grubu hayatının önemli bir bölümünü mevcut yetiştiricilik faaliyeti ile geçirmiştir ve bu faaliyetini meslek olarak benimsemiş olduğu görülmektedir.

Birliklere üye yetiştiricilerin eğitim durumlarına göre birlik yönetim kurullarında görev alma durumları Çizelge 6'da verilmiştir. Birliklerin yönetimlerinde görev alanların büyük çoğunluğu (%62.7) ilköğretim mezunlarından oluşmaktadır. Eğitimi olmayanların ise hiç görev almadıkları görülmektedir.

Yükseköğretim mezunlarının içerisinde de birliklerin yönetimlerinde görev almayanların oranının (%87.5) oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Bu gurup içerisinde tam zamanlı olarak başka bir işte çalışanların oranı oldukça yüksektir. Lise mezunu olanların içerisinde birliklerin yönetimlerinde görev almayanların oranı da %81.8'dir. Toplam üyelerin % 86.2'si birlik yönetimlerinde görev almamışlardır.

Kruskal-Wallis testine göre eğitim durumu ile birliklerin yönetimlerinde görev alma durumlarına arasında istatistiksel olarak bir fark olmadığı görülmektedir. Ancak eğitim seviyesi yüksek olanların düşük olanlara oranla yönetim kurullarında daha az yer aldıkları yönetimdeki işlerin daha çok ilköğretim mezunları tarafından yerine getirildiği söylenebilir.

Genel kurullara katılım açısından gelir grupları arasında anlamlı bir farklılık görünmemektedir. Genel olarak birliklerin yönetimlerinde görev alma oranı ise %13.8 olarak tespit edilmiştir. Ki- kare analiz sonuçlarına göre yetiştiricilerin gelirleri ile birliklerin yönetim kurullarında görev alma arasında bir farklılık yoktur. Ancak geliri yüksek olan grubun yönetim kurullarında görev alma oranlarının daha az gelire sahip gruplara göre biraz daha düşük olduğu söylenebilir. Bu durum büyük işletme sahiplerinin iş yoğunluğu ile açıklanabilir.

Tablo 6. Yetiştiricilerin Eğitimlerine göre Yönetimde Görev Alma Durumu

Eğitim Durumu		**Yönetimde Görev Alma**		**Toplam**
		Evet	Hayır	
Eğitimi yok	Sayı	0	13	13
	Grup içindeki %	0.0	100.0	100.0
	Görev alma %	0.0	4.1	3.5
	Toplam %	0.0	3.5	3.5
İlköğretim	Sayı	32	212	244
	Grup içindeki %	13.1	86.9	100.0
	Görev alma %	62.7	66.7	66.1
	Toplam %	8.7	57.5	66.1
Lise	Sayı	16	72	88
	Grup içindeki %	18.2	81.8	100.0
	Görev alma %	31.4	22.6	23.8
	Toplam %	4.3	19.5	23.8
Yükseköğretim	Sayı	3	21	24
	Grup içindeki %	12.5	87.5	100.0
	Görev alma %	5.9	6.6	6.5
	Toplam %	0.8	5.7	6.5

Anketin son sorusu yetiştiricilerin ucu açık olarak hazırlanmış ve yetiştiricilerden faaliyet alanlarına göre sorunlarını sıralamaları istenmiştir. Burada yetiştiricilerin belirtikleri ve genel olarak tüm yetiştiricileri etkilediği düşünülen sorunlar 3 farklı birlik üyeleri için ayrı ayrı ele alınmıştır.

DSYB üyeleri tarafından dile getirilen sığır yetiştiricilerinin sorunları;

- Kesif yem, mazot, gübre ve veterinerlik hizmetleri başta olmak üzere girdilerin çok pahalı olması buna karşın başta süt olmak üzere ürünlerinin hak ettiği değeri bulamaması.
- Hayvancılık piyasasındaki istikrarsızlık, damızlık materyal bulma ve suni tohumlama hizmetlerinden etkin olarak yararlanamamak.
- Koruyucu sağlık hizmetlerinin düzensiz olması, aşılama çalışmalarına rağmen salgın ve bulaşıcı hastalıklarla mücadelede istenen sonuçlara ulaşılamaması, desteklemelerin yetersizliği ve birlikler aracılığı ile dağıtıldığı dönemlerde yetiştiricilerin eline tam olarak ulaşmaması.
- Yörede etkin ve yaygın pazarlama organizasyonlarının olmaması, birliklerin bu anlamda yeterince çaba sarf etmemesi. Ürünlerin çiftlik avlusundaki fiyatları ile marketlerin raflarındaki fiyatları arasındaki fark. Ayrıca birliklerin çiftçi örgütü olmasına karşın kar amacı güden şirketler gibi faaliyet göstermesi ve işletme sermayesi bulma konusunda zorluklar.

DKKYB üyelerinin dile getirdiği küçükbaş hayvan yetiştiricilerinin sorunları;

- Çoban bulunmaması, meraların yetersiz ve kalitesiz olması ve farklı amaçlar için kullanıma açılması.
- Mevcut barınakların yeterli hava ve ışıktan yoksun olması, köy yerleşim alanları içerisinde bulunması.
- Mazot ve gübre gibi girdilerin yanı sıra veterinerlik hizmetlerinin pahalı olması.
- Desteklerin yetersiz olması, piyasalardaki istikrarsızlık,
- Koruyucu hayvan sağlığı hizmetlerinin yetersizliği ve salgın ve bulaşıcı hastalıklarla mücadelede yaşanan problemler.
- Yapağının herhangi bir ekonomik değerinin olmaması.

Arı yetiştiricilerinin dile getirdikleri problemler;

- AYB üyelerinin hemen tamamı ürettikleri balın kalitesini ispat edememek, analiz ücretlerinin yüksekliği, sahte bal probleminin çözülememesi.
- Birliklerin pazarlama organizasyonu yapmaması, kaliteli ve güvenli temel petek ve döllenmiş ana arı başta olmak üzere girdi temini
- Pestisitlerin bilinçsiz ve fazla miktarda kullanımının kolonileri ve bal üretimini olumsuz etkilemesi, çevre kirliliğine sebep olması.
- Hem gezginci hem de sabit arıcılık yapan yetiştiricilerin konaklama sorunu, kapasite hesaplamada yanlışlar, konaklama bölgelerinde altyapı eksikliği ve rant olarak görülmesi,
- Devlet desteklerinin ve arı hastalıkları ile mücadelenin yetersiz olması.

4. Sonuç ve Öneriler

Güçlü bir üretici örgütlenmesi, tarım sektörünün diğer bileşenleri üzerinde de olumlu etkiye sahip olabilecektir. Tarımsal sanayinin motive edilmesi, araştırma geliştirme faaliyetlerinin üreticilerin talepleri ile ve üretimle doğrudan bağlantılı olarak gelişmesi ve en önemlisi tüketiciler açısında güvenilir gıdaya erişim bu olumlu etkilerden birkaçı olabilir.Örgütsüzlüğün getirdiği yalnız kalma duygusu, korumasız ve dayanışmadan yoksun üreticiler açısından güçlü bir örgütlülüğün birçok sosyal sorunun giderilmesi hiç olmazsa azaltılmasına da katkıda bulunacağı kaçınılmazdır.

Farklı birliklerin üyeleri arasında eğitim seviyeleri açısından ciddi farklılıklar göze çarpmaktadır. Birlikler üzerinden yetiştiriciler için hazırlanacak tüm proje, eğitim ve yayım programları vb. faaliyetler birlik üyelerinin eğitim düzeyleri göz önüne alınarak dizayn edilmeli ve yetiştiriciler açısından anlaşılır olmalıdır.

Kırsal alanda gençlerin istihdamına katkı sağlayacak ve genç yetiştiricileri hayvancılık sektöründe tutacak düzenlemelere ihtiyaç vardır. İş yükünün ağır olduğu kırsal alanda gençlerin evlilik konusunda zorluk yaşadıkları gözlenmektedir. Evli gençlerin bir kısmının ise okul çağına gelen çocuklarına daha iyi bir eğitim sağlamak veya eğitim hayatlarında çocuklarının yanlarında olabilmek için hayvancılık faaliyetlerinden vazgeçerek şehir merkezlerine göç ettikleri bilinmektedir. Tüm bunlar göz önüne alındığında genç yetiştiricilerin hayvancılık faaliyetlerini sürdürebilmeleri çok daha geniş çapta bir planlama ve entegre bir yaklaşım ile ancak olasıdır.

Genel olarak yetiştiricilerin mesleki deneyimlerinin oldukça iyi olduğu söylenebilir. Yetiştiricilerin deneyimlerini paylaşabileceği ve aralarında mesleki dayanışmayı artırabilecekleri organizasyonların birlikler tarafından hayata geçirilmesinin başta genç ve deneyimsiz üyeler olmak üzere tüm yetiştiriciler için olumlu sonuçlar doğuracağı söylenebilir. Dışarıdan bir yayımcı müdahalesi ile kabul edilmesi daha çok zaman alacak yeniliklerin, deneyim paylaşımı ile daha kısa sürede kabul edilebileceği düşünülmektedir. Yine yetiştiriciler için hazırlanacak yayım programları bu deneyimlerden yararlanılarak geliştirilmelidir.

Birlikler tarafından bir pazarlama organizasyonu yapıldığında üyelerin ilgi gösterdiği söylenebilir.Birliklerin, yetiştiricilerden ürünleri sadece toplama ve pazarlama değil, katma değer yaratacak süreçleri hayata geçirmeleri gerekmektedir. Çeşitli hibe, eş finansman kaynakları hem araştırma bölgesi için hem de tüm iller için erişilebilir durumdadır. Birlikler bu programlardan yararlanma açısından kapasitelerini artırmalı ve çaba sarf etmelidir.

Çiftçi örgütleri, üye olabilecek hedef kitleye ulaşmak için yapacakları çalışmalarda faaliyet alanının özelliğine uygun programlar ortaya koymalıdır. Bu tür çalışmalar yaygın üretim tekniğine ve iş yükünün azaldığı dönemlere göre hayata geçirilmelidir.

Çevresinden bilgi edinen yetiştiricinin doğru bilgiye ulaşması konusunda problemler olabilmektedir. Yetiştiricilerin temas kurduğu diğer yetiştiricilerin bakış açısıyla çiftçi örgütleri hakkında ilk bilgilerini edinmelerinin olumsuz sonuçlar doğurması olasıdır. Birliklerde görevli tarım danışmanlarının ve il/ilçe müdürlüklerinin örgütlenmenin önemi ve birliklerin varlık amaçları ile ilgili doğru ve eksiksiz bilgiyi yetiştiricilere ulaştırmak için daha fazla inisiyatif almaları gerekmektedir.

Çiftçi örgütleri açısından esas olan kamudan tamamen bağımsız ve kendi ayakları üzerinde durabilen, sürdürülebilir yapılar olmalarıdır. Ancak özellikle Türkiye'de ve benzer durumdaki, çiftçi örgütlenmesinin zayıf olduğu gelişmekte olan ülkelerde yetiştiricilerin çiftçi örgütlerine üye olmalarını özendirecek politika araçlarının kullanılması doğrudur. Bunun yanı sıra çiftçi örgütlerinin kurucularının ve tarım danışmanlarının üreticilere ulaşma ve ikna etme süreçlerinde daha aktif rol almaları gerekmektedir.

Yetiştiricilerin, üye oldukları birliklerin geleceğini planlayan ve yönetecek olan kurulun seçildiği süreçlere dahil olmaları son derece önemlidir. Tüm yetiştiricilerin bu süreçlere dahil olabileceği yollar oluşturulmalıdır. Bu çalışmada olduğu gibi faaliyet alanı son derece geniş olan birlikler/çiftçi örgütleri başta olmak üzere, üyelerin tamamına genel kurul kararını, yerini ve tarihini bildirmek zorunlu hale getirilmelidir. Dolayısıyla genel kurulların zamanı belirlenirken faaliyet alanına göre görece daha az iş yükünün olduğu dönemlerin dikkate alınması genel kurullara katılımı olumlu yönde etkileyecektir.

Demokratik örgütlerde üyelerin çoğunluğunun yönetime aktif olarak katılması beklenmektedir. Daha fazla üyenin yönetim kurullarına gönüllü katılımı için teşvik edici önlemler alınmalıdır.

Birlik tarafından sağlanan herhangi bir eğitim programına katılmış olmak birlik ile bir temas anlamına gelmektedir ve üyenin birliğini tanıması açısından oldukça önemlidir. Birlikler üyeleri ile teması artıracak çalışmaları organize etmeli ve kendilerini öncelikle üyelere anlatarak işe koyulmalıdır.

Birlikler, üyeleri için en önemli yayım organizasyonlarından biri olmak durumundadır. Çalıştıkları alanı, üyeleri ve yöreyi çok iyi tanıması beklenen birliklerin/çiftçi örgütlerinin bu özellikleri ile öne çıkmaları beklenirken üyeler için eğitim ve yayım programlarında geri kalmış olmaları çok ciddi bir eksikliktir. Kendi faaliyet alanlarında yapılan bilimsel çalışmaların, araştırmaların ve üyeleri ilgilendiren her türlü politik ve ekonomik kararın üyelere ulaştırılması için birliklerin daha fazla sorumluluk almaları gerekmektedir.

Birlikler üyelerin düşüncelerini ve taleplerini dönem dönem küçük çaplı anket çalışmaları ile belirlemeli ve çalışma programlarında bu taleplere yer vermelidir.

Birlikler, yatırım konusunda üyelerin önlerini açacak çalışmaları hayata geçirmelidir. Gerek pazar araştırmaları ile gerekse teknik olarak yetiştiricileri rahatlatacak ve doğru karar vermelerini sağlayacak çalışmalar yaparak üyelerine sunmalıdır.

Özellikle eğitimi olmayan üyelerin genel kurullara daha az katılım gösterdiği görülmektedir. Daha az eğitimli üyelerinde kendilerini ifade edebilmeleri ve birliklerin yönetim mekanizmalarına katılabilmeleri için gerekli önlemler alınmalıdır. Tüm kesimlerin mesleki bilgi birikiminden yararlanılmalı, daha katılımcı ve yenilikçi yöntemler hayata geçirilmelidir. Bunun için resmi organlarda görev almasalar bile düzenli olarak üyelerin görüşlerini paylaşabilecekleri ve önerilerini sunacakları toplantılar organize edilmelidir.Aynı durum üye yetiştiricilerin gelir grupları için de söz konusudur ve bu alanda da gerekli önlemler alınmalıdır.

Girdi temin etme çabasının, diğer tüm ekonomik durumlardan bağımsız olarak girdi fiyatlarında küçük de olsa bir düşüş oluşturacağı açıktır. Damızlık materyal bulma konusunda üyelerin yaşadığı problemleri çözebilmek adına en azından birlikler kendi içerisinde bir organizasyona gitmeli ve ihtiyaç sahipleri ile satıcıları buluşturmalıdır. Birlikler katma değer yaratacak faaliyetlere yönelerek çiftlik fiyatı ile raf fiyatı arasındaki farkın üreticinin hesabına yazılabilmesi için gerekli önlemleri almalıdır.

Koyun yetiştiricileri arasında dile getirilen en büyük problemlerden birisi çoban bulunamamasıdır. Çobanlara yönelik kamunun dönem dönem bazı destekleri olmuş ancak dönemsel desteklemeler kalıcı bir sonuç yaratmamıştır. Bunlardan en önemlisi çobanlar için uygulanan sigorta desteğidir. Bu desteğin sürekli hale getirilmesi, aylık ücretlerin bir kısmının devlet tarafından karşılanması gibi kapsamı genişletilmiş desteklemeler sorunun çözümüne katkı sunacaktır.

Mera alanlarının amaç dışı kullanıma açılması, yetersiz ve kalitesiz olması en çok koyun yetiştiricilerini olumsuz etkilemektedir. Mevcut mera ıslah projeleri beklenilen sonucu vermemiştir. Mera ıslah projelerinin yeni bir anlayışla ele alınması gerekmektedir. Yetiştiricilerin sürülerini meralar için kritik dönemlerde meralardan uzak tutabilmesi için ilave kaba yem desteklemelerinin yapılması meralar üzerindeki baskıyı azaltacak ve meraların toparlanmasına katkı sağlayacaktır. Mera kapasitelerinin hesaplamaları daha özenli yapılmalıdır.

Koruyucu hayvan sağlığı hizmetleri ve programlı aşılamaların takibi yapılmalı ve bu hizmetlerin zamanında yerine getirilmesi sağlanmalıdır. Birlikler bu konularda ilgili kamu kurumları ile işbirliği içinde olmalıdır.

Bal konusunda gelişmiş analizleri daha uygun ücretlerle yapabilecek laboratuvarların kurulumu veya üyelerin ballarının analizinin daha uygun koşullarda anlaşmalı laboratuvarlar aracılığı ile yaptırabilmeleri için birlikler inisiyatif alabilirler.

Değişen iklim koşullarına göre bölgelerin koloni kapasiteleri yeniden hesaplanmalıdır. Birlikler bu konuda daha bilimsel ve uyarıcı faaliyetlerde bulunmalı, ilgili kurumlar ile işbirliği içinde olmalıdır.

Bitkisel üretim yapılan alanlarda bitki zararlıları ile mücadelede doğa dostu yöntemler denenmelidir. Zorunlu olarak pestisit kullanımı gerekli ise kontrollü şekilde ve yöredeki arı yetiştiricileri ile iletişim halinde kullanımı sağlanmalıdır.

Kaynaklar

Akkurt, M. ve Köknaroğlu, H., 2016. Isparta İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine Üye Olan ve Olmayan İşletmelerin Performanslarının Karşılaştırılması ve Üreticilerin Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği İle İlişkilerinin İncelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi 11 (2):79-90, 2016

Aydoğan, M. ve Yulafçı, A., 2014. Samsun İlindeki Tarımsal Üretici Örgütlerinin Yapısal Sorunları ve Çözüm Önerileri. 11. Tarım Ekonomisi Kongresi, 3-5 Eylül, 2014, Samsun.

Bilginturan, S. ve Ayhan, V., 2009. Burdur İli Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiriciler Birliği Üyesi Koyunculuk İşletmelerinin Yapısal Özellikleri ve Sorunları Üzerine Bir Araştırma. Hayvansal Üretim Dergisi, 50 (1), 1-8.

Çetin, H., 2013. Kamu Ekonomisi Yönünden Türkiye'de Kırsal kalkınma Sürecinde Kooperatifçiliğin Rolü Tariş Zeytin ve Zeytinyağı Birliği Örneği . (Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı, İzmir.

Falkowski, J. Ve Ciaian, P., 2016. FactorsSupportingthe Development of Producer OrganizationsandtheirImpacts in theLight of OngoingChanges in FoodSupplyChains. EUR 27929 EN; doi:10.2791/21346.

Göktolga, Z, G., 2015. İktisadi ve İdari Bilimler için İstatistik. Seçkin Yayıncılık, 376 s, Ankara.

İnan, İ.H.,Gülçubuk, B., Ertuğrul, C.,Kantürer, E., Baran, E.A. ve Dilmen. Ö. 2000.Türkiyede Tarımda Kırsal Kesim Örgütlenmesi. http://www.zmo.org.tr/resimler/ekler/00c563bfd2c48c1_ek.pdf?tipi=14&sube=(Erişim Tarihi: (25.12.2016).

Karaturhan, B.,Şevik, T. ve Yıldız, Ö., 2014. Yetiştirici Birliklerinin Tarımsal Kalkınmaya Etkileri Üzerine Bir Araştırma: Edirne Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği Örnek Olayı. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 51 (2): 175-184.

Murat, B., 2011. Eğe ve Orta Anadolu Bölgesi Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine Bağlı Süt Sığırcılık İşletmelerinin Ekonomik Analizi. (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hayvan Sağlığı Ekonomisi ve İşletmeciliği Anabilim Dalı, Ankara.

Önal, R, A. ve Özder, M., 2008. Edirne İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine Üye İşletmelerin Yapısal Özellikleri. Tekirdağ Ziraat Fak Der Dergisi, 5 (2): 197-203.

Sağlam, U., 2013. Uşak İlinde Tarımsal Üretici Örgütlenmesi ve Yapısal Sorunlar. (Doktora Tezi), Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tekirdağ.

Sarı, M.M., 2016. Tarım İşletmelerinin Örgütlenme Durumu ve Buna Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi: Erzurum ili Örneği. (Yüksek LisansTezi), Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Erzurum.

Terin, M. ve Ateş, Ç,H., 2010. Çiftçilerin Örgütlenme Düzeyi ve Örgütlerden Beklentileri Üzerine Bir Araştırma: Van İli Örneği. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 47 (3): 265-274.

Yamane, T., 2006. Temel Örnekleme Yöntemleri. Nobel Yayınları, 509 s, Ankara.